

VENDIM
Nr. 7, datë 23.2.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha	Kryetare e Gjykatës Kushtetuese
Elsa Toska	Anëtare e “ “
Marsida Xhaferllari	Anëtare e “ “
Altin Binaj	Anëtar i “ “
Përparim Kalo	Anëtar i “ “
Sonila Bejtja	Anëtare e “ “
Fiona Papajorgji	Anëtare e “ “

me sekretare Enina Kotoni në datën 23.2.2021 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 2(G)/2018 Regj. Them., që u përket:

KËRKUESE: Gjykata e Apelit Tiranë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: KUVENDI I SHQIPËRISË, KËSHILLI I MINISTRAVE

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me nenin 81, pika 2, të Kushtetutës i shprehjes “*së Apelit*”, në nenin 29, të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave”.

BAZA LIGJORE: Nenet 131, pika 1, shkronja “a”, 134, pika 1, shkronja “dh” dhe 145, pika 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes Fiona Papajorgji, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Kuvendit të Shqipërisë dhe Këshillit të Ministrave, që kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Gjykata e Apelit Tiranë (*gjykata referuese*) ka marrë në shqyrtim çështjen me paditës SH.M., me të paditur Agjencinë e Trajtimit të Pronave (*ATP*), me objekt shfuqizimin e vendimit nr. 716, datë 7.9.2017 të ATP-së, Tiranë, që ka rrëzuar kërkesën për njohjen e pronësisë të subjektit të shpronësuar O.M. (trashëgimtarëve të tij); njohjen e së drejtës së pronësisë për pasuritë e paluajtshme të ndodhura në Priskë të Madhe, qarku Tiranë, në emër të subjektit të shpronësuar O.M., sipas kufijve të përcaktuar me vendimin e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, nr. 7710, datë 30.9.2009, i shoqëruar me planvendosjen përkatëse, dhe kthimin në natyrë të tyre.

2. Me vendimin e ndërmjetëm nr. 949, datë 12.1.2018, gjykata referuese i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese që të vlerësojë pajtueshmërinë me nenin 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës, të shprehjes “*së Apelit*” në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave” (*ligji nr. 133/2015*).

3. Neni 29 i ligjit nr. 133/2015 parashikon se “*kundër vendimit të ATP -së për njohjen e së drejtës, palët e interesuara dhe Avokatura e Shtetit kanë të drejtë të bëjnë ankim, brenda 30 ditëve nga data e njoftimit të këtij vendimi, pranë Gjykatës së Apelit, sipas rregullave të Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë.*”

4. Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në datën 20.2.2018, bazuar në nenin 31, pika 3, të ligjit nr. 8577/2000, ka vendosur kalimin e kësaj çështjeje për shqyrtim në Mbledhjen e Gjyqtarëve, por ndërkohë prej datës 23 mars 2018 Gjykata Kushtetuese nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm ligjor për formimin dhe funksionimin e Mbledhjes së Gjyqtarëve.

5. Me plotësimin e kuoromit të kërkuar nga neni 32, pika 1, i ligjit nr. 8577/2000 për shqyrtimin paraprak të çështjeve nga Mbledhja e Gjyqtarëve, kjo e fundit, në datën 15.1.2021, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet e palëve

6. Gjykata referuese i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), duke pretenduar shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të shprehjes “*së Apelit*” në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 dhe ka parashtruar në mënyrë të përmbledhur këto argumente:

6.1 Gjykata referuese legjitimohet t’i drejtohet Gjykatës për kontrollin incidental të normës, pasi plotëson kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese në lidhje me legjitimitimin e gjykatave, sipas nenit 145, pika 2 të Kushtetutës dhe nenit 68 të ligjit nr. 8577/2000.

6.2 *Është cenuar parimi i gjykatës së caktuar me ligj.* Nenet 3, 41, pika 1, 442, 442/a dhe 452 të Kodit të Procedurës Civile (KPC) përcaktojnë kompetencën e gjykimit të çështjeve sipas shkallëve normale të gjykimit, si parim i rëndësishëm procedural. Kjo do të thotë se gjykata e apelit është gjykatë rishikuese e vendimeve të gjykatës së shkallës së parë (nga pikëpamja e ligjit dhe faktit) dhe jo gjykatë e shkallës së parë për shqyrtimin e ankimeve ndaj vendimeve të ATP-së, si në rastin konkret. Vetë KPC-ja, si një ligj i miratuar me shumicë të cilësuar (3/5), parashikon rastet përjashtimore kur gjykata e apelit gjykon çështjet si gjykatë e shkallës së parë. Parashikime të kundërta me ato të KPC-së mund të bëhen vetëm nga ligje të miratuara me shumicë të cilësuar prej 3/5-at e votave dhe jo me ligje të zakonshme, siç është rasti i ligjit nr. 133/2015.

6.3 Neni 29 i ligjit nr. 133/2015 ka zhbërë parimet bazë të KPC-së lidhur me kompetencën lëndore dhe funksionale të gjykatave (*gjykimi sipas shkallëve normale të gjyqësorit*), duke ndryshuar kompetencën e gjykatave për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve civile me një ligj të zakonshëm (të miratuar me 78 vota), siç është ligji nr. 133/2015, si dhe duke lënë pa fuqi KPC-në, që është ligj me fuqi më të lartë juridike. Kjo ka passjell cenimin e nenit 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës dhe të parimeve të hierarkisë së normave të së drejtës dhe të ligjshmërisë.

6.4 Gjykata Kushtetuese ka mbajtur qëndrim konstant në jurisprudencën e saj në lidhje me rastet kur ligjvënësi ka cenuar parashikimin e nenit 81, pika 2, të Kushtetutës, duke tentuar të rregullojë me ligj të zakonshëm çështje që përfshihen ekskluzivisht në fushën e rregullimit me anë të kodeve.

6.5 Duke njohur të drejtën e ankimit të drejtpërdrejtë në gjykatën e apelit të vendimeve të ATP-së, neni 29 i ligjit nr. 133/2015 ndikon në zgjatjen e afateve kohore të shqyrtimit të çështjeve në apel, çka nuk përputhet me qëllimin e ligjvënësit për përshpejtimin e procedurës së kompensimit të pronave. Për shkak se gjykatat e apelit gjykojnë me trupa gjykues prej 3 gjyqtarësh dhe gjykojnë edhe çështjet që ndjekin rrugën normale të ankimit, ato kanë infrastrukturë të pakët për njoftimin e palëve, si dhe kanë vështirësi në planifikimin dhe gjykimin e shpejtë të çështjeve.

7. *Subjekti i interesuar, Kuvendi i Shqipërisë*, ka parashtruar, në mënyrë të përmbledhur:

7.1 Gjykata referuese nuk legjitimohet të vërë në lëvizje Gjykatën, për arsye se: i. ka konstatuar papajtueshmërinë midis dy ligjeve, konkretisht KPC-së dhe nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, çka nuk hyn në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese; ii. ndryshe nga sa ajo argumenton, neni 29 i ligjit nr. 133/2015 nuk cenon parimin e hierarkisë së normave të së drejtës dhe nuk u mohon palëve ushtrimin e kontrollit nga Gjykata e Lartë, si dhe është në harmoni me parashikimin e përgjithshëm të nenit 451 të KPC-së; iii. nuk është nisur nga prezumimi i pajtueshmërisë së dispozitës së kundërshtuar me Kushtetutën dhe nuk ka dhënë argumente në lidhje me shkeljen e normave e vlerave kushtetuese.

7.2 Neni 29 i ligjit nr. 133/2015 nuk cenon asnjë parashikim kushtetues. Gjykata referuese nuk ka argumentuar se përse shqyrtimi nga gjykata e apelit si gjykatë fakti i ankimeve ndaj vendimeve të ATP-së passjell cenimin e parimeve të shtetit të së drejtës, të ligjshmërisë dhe hierarkisë së normave të së drejtës. Individit nuk i cenohet e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet nga gjykimi në një gjykatë të pavarur dhe të paanshme, të caktuar me ligj. Ligjvënësi ka parashikuar një shkallë gjykimi nga pikëpamja e faktit dhe ligjit, konkretisht gjykatën e apelit, me qëllim përfundimin e procesit të kompensimit të pronave brenda një afati të arsyeshëm. Gjykata e ka shqyrtuar nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 në vendimin nr. 1, datë 16.1.2017, dhe nuk ka gjetur probleme kushtetutshmërie. Në këto kushte, kontrolli kushtetues i shprehjes “*së Apelit*” në dispozitën e kundërshtuar është bërë nga Gjykata dhe kjo çështje përbën gjë të gjykuar.

8. ***Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave***, ka parashtruar si vijon:

8.1 Gjykata e ka shqyrtuar nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 në vendimin nr. 1, datë 16.1.2017, prandaj kontrolli kushtetues i shprehjes “*së Apelit*” në dispozitën e kundërshtuar është bërë nga Gjykata dhe përbën “*res judicata*”.

8.2 Papajtueshmëria midis dy ligjeve, konkretisht KPC-së dhe nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, që është identifikuar dhe argumentuar nga gjykata referuese, nuk hyn në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese. Ligjvënësi ka parashikuar një shkallë gjykimi nga pikëpamja e faktit dhe ligjit, konkretisht gjykatën e apelit, me qëllim përfundimin e procesit të kompensimit të pronave brenda një afati të arsyeshëm. Neni 29, i ligjit nr. 133/2015, nuk cenon parimin e hierarkisë së normave të së drejtës, nuk u mohon palëve ushtrimin e kontrollit nga Gjykata e Lartë, si dhe është në harmoni me parashikimin e përgjithshëm të nenit 451 të KPC-së. Gjykata referuese nuk është nisur nga prezumimi i pajtueshmërisë së dispozitës së kundërshtuar me Kushtetutën dhe nuk ka dhënë argumente serioze në lidhje me shkeljen e normave dhe parimeve kushtetuese.

8.3 Megjithëse ligji nr. 133/2015 ka një rend hierarkik më të ulët se KPC-ja dhe duhet të respektojë dispozitat e këtij të fundit, pretendimi i gjykatës referuese se dispozita e kundërshtuar cenon nenin 81, pika 2, të Kushtetutës nuk është i bazuar. Pavarësisht shkallës se ku iniciohet gjykimi, ligji nr. 133/2015 i garanton individit aksesin në gjykatë dhe mundësinë e ankimit ndaj vendimit të ATP-së në gjykatën e apelit, si dhe rekursin në Gjykatën e Lartë. Një rregullim i ngjashëm gjendet edhe në nenin 238 të ligjit nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”, që parashikon ankimin në Gjykatën Administrative të Apelit ndaj vendimeve të Këshillit të Emërimeve në Drejtësi.

III Vlerësimi i Gjykatës

A. Për juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese

9. Gjykata vëren se ligji nr. 133/2015 është marrë në shqyrtim në tërësinë e tij edhe më parë prej

saj në vendimin nr. 1, datë 16.1.2017. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson të ndalet nëse në rastin konkret ndodhemi përpara gjësë së gjykuar dhe nëse ajo mund të shprehet sërish për kushtetutshmërinë e përmbajtjes së dispozitës objekt shqyrtimi.

10. Sipas gjykatës referuese, papajtueshmëria e shprehjes “*së Apelit*” në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 me nenin 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës nuk është “gjë e gjykuar” në aspektin kushtetues, pasi një pretendim i tillë nuk është ngritur më parë në Gjykatën Kushtetuese dhe nuk është trajtuar në vendimin e saj nr. 1, datë 16.1.2017.

11. Subjektet e interesuara, Kuvendi i Shqipërisë dhe Këshilli i Ministrave, kanë prapësuar se Gjykata e ka shqyrtuar nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 në vendimin e lartpërmendur dhe nuk ka gjetur probleme kushtetutshmërie. Në këto kushte, sipas tyre shprehja “*së Apelit*” në dispozitën e kundërshtuar është kontrolluar nga Gjykata dhe kjo çështje përbën gjë të gjykuar.

12. Gjykata ka theksuar se zbatimi i detyrueshëm i vendimeve të saj është i garantuar nga Kushtetuta, e cila në nenet 132 dhe 145 sanksionon shprehimisht këtë koncept kushtetues. Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese është i tillë që iu imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as gjykatat, fuqinë detyruese të arsyetimit të vendimit të saj. Arsyetimi që përdor Gjykata Kushtetuese në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimin nr. 78, datë 12.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Në të drejtën kushtetuese parimi *res judicata* njihet si një nga tri format e efekteve që merr vendimi gjyqësor në procedurën abstrakte të kontrollit të kushtetutshmërisë së normave juridike. Në aspektin formal e procedural “gjë e gjykuar” nënkupton përfundimin në drejtim të mosankueshmërisë së vendimit, ndërsa në atë substancial nënkupton fuqinë detyruese të vendimit. Tipar karakteristik i gjësë së gjykuar është se kur në vendimin e parë çështja e ngritur është konsideruar e pabazuar në themel, ajo nuk mund të shqyrtohet më tej. Në rastet kur Gjykata nuk është shprehur në lidhje me pajtueshmërinë me Kushtetutën të normës juridike, subjektet që mund t’i drejtohen kësaj Gjykate nuk ndalohen të paraqesin përsëri të njëjtën kërkesë për kontrollin e pajtueshmërisë së kësaj norme me Kushtetutën (*shih vendimin nr. 78, datë 12.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Nga ana tjetër Gjykata në praktikën e saj, ka pranuar rishqyrtimin e kërkesës me të njëjtin objekt, kur përmes një kërrese tjetër, brenda afatit të parashikuar nga ligji i saj organik, është argumentuar një shkak i ri për antikushtetutshmërinë e akteve normative. Ndërsa, në rastet kur Gjykata është shprehur më parë me vendim për themelin e pretendimeve të ngritura nga palët, në situatën e riparimit të kërkesës ajo ka vlerësuar se vendimi i mëparshëm përbën pengesë në aspektin kushtetues, për sa kohë që është mbajtur një qëndrim përfundimtar lidhur me të njëjtat shkaqe të ngritura sërish në kërkesë (*shih vendimet nr. 9, datë 7.2.2017; nr. 21, datë 29.4.2010; nr. 29, datë 21.12.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata vëren se referuar vendimit nr. 1, datë 16.1.2017 të saj, rezulton se në gjykimin abstrakt të antikushtetutshmërisë së ligjit nr. 133/2015, ndër të tjera, është pretenduar se ligji cenon të drejtën e ankimit, pasi duke parashikuar vetëm ankimin e vendimeve të ATP-së në gjykatën e apelit, praktikisht ka pamundësuar ankimin e vendimit gjyqësor në një gjykatë më të lartë, duke qenë se vendimet e gjykatës së apelit janë vendime të formës së prerë dhe përfundimtare dhe Gjykata e Lartë është gjykatë e ligjit dhe, si e tillë, nuk mund të investohet në fakte të çështjes (*shih prg. 48 të vendimit nr. 1/2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Lidhur me këtë pretendim, Gjykata në vendimin nr. 1, datë 16.1.2017 është shprehur: “Në çështjen konkrete për shqyrtim, Gjykata vlerëson se e drejta e ankimit e parashikuar nga ligji nr. 133/2015 i plotëson kriteret për të pasur një kontroll gjyqësor të akteve të nxjerra nga organet administrative ose quasi gjyqësore. Pretendimi i kërkuarve se nuk duhet parashikuar si shkallë e ankimit Gjykata e Apelit, por gjykata administrative e shkallës së parë, si gjykatë kompetente për shqyrtimin e ankimit ndaj vendimeve të ATP-së, nuk është i bazuar. Gjykata thekson se shteti nuk ka detyrim të parashikojë më shumë se një shkallë ankimi, për sa kohë që ka një ankim në një gjykatë të parashikuar me ligj, në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës, si dhe nenit 13 të KEDNJ-së. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se kriteri i kontrollit gjyqësor të akteve të pushtetit publik është i garantuar nga ligji objekt shqyrtimi” (shih prg. 52 të vendimit nr. 1/2017 të Gjykatës Kushtetuese).

17. Nisur nga sa më sipër, Gjykata konstaton se pretendimi i gjykatës referuese për pajtueshmërinë me Kushtetutën të përmbajtjes së nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, konkretisht të shprehjes “së Apelit”, është shqyrtuar më parë nga Gjykata Kushtetuese, në këndvështrim të cenimit të së drejtës së ankimit (vendimi nr. 1/2017 i Gjykatës Kushtetuese), por jo në këndvështrim të përputhshmërisë me nenin 81, pika 2, shkronja “d” të Kushtetutës.

18. Gjykata ka theksuar se natyra e pretendimeve të ngritura para saj është një nga elementet përcaktuese të juridiksionit kushtetues për shqyrtimin e një çështjeje dhe se, në përputhje me kompetencat e parashikuara nga Kushtetuta, ajo e përcakton vetë juridiksionin e saj gjatë shqyrtimit të çështjeve, rast pas rasti (shih vendimin nr. 4, datë 15.2.2021 të Gjykatës Kushtetuese). Për pasojë, Gjykata vlerëson se megjithëse objekti i shqyrtimit në vendimmarrjen e saj të mëparshme ka qenë i njëjtë, shkaku i ngritur në atë gjykim kushtetues ka qenë i ndryshëm, prandaj ajo ka juridiksion për të marrë në shqyrtim pretendimet e paraqitura nga gjykata referuese.

B. Për legjitimitimin e gjykatës referuese

19. Çështja e legjitimitimit të subjekteve që mund t’i drejtohen Gjykatës Kushtetuese është vlerësuar si një ndër aspektet kryesore që lidhen me iniciimin e një procesi kushtetues. Kërkesa për kontroll incidental rregullohet nga neni 145, pika 2, i Kushtetutës, i konkretizuar në nenin 68 të ligjit nr. 8577/2000. Këto dispozita parashikojnë se kur gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor dhe në çdo kohë, kryesisht ose me kërkesë të palëve, çmon se ligji është antikushtetues dhe kur ka lidhje të drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, nuk e zbaton atë, duke vendosur pezullimin e shqyrtimit të mëtejshëm të çështjes dhe dërgimin e materialeve të saj Gjykatës Kushtetuese, për t’u shprehur për kushtetutshmërinë e ligjit.

20. Gjykata në jurisprudencën e saj ka zhvilluar disa standarde për legjitimitimin e gjykatës referuese për iniciimin e kontrollit incidental të normës ligjore për pajtueshmëri me Kushtetutën. Sipas këtyre standardeve, gjykata referuese duhet që gjatë procesit gjyqësor: i. të ketë përcaktuar/identifikuar ligjin që do të zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete (lidhja e drejtpërdrejtë); ii. të parashtojë arsye serioze për antikushtetutshmërinë e këtij ligji, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; iii. të ketë krijuar bindjen se gjykimi nga ajo nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese; iv. të ketë hetuar nëse ka dispozita të tjera për të zgjidhur çështjen në gjykim dhe, nëse arrin në konkluzionin se ky është ligji i vetëm të cilit duhet t’i referohet për zgjidhjen e çështjes, të ketë bërë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (shih vendimet nr. 8, datë 7.2.2017; nr. 22, datë 11.4.2016; nr. 26, datë 22.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

21. Subjektet e interesuara, Kuvendi i Shqipërisë dhe Këshilli i Ministrave, kanë prapësuar se gjykata referuese nuk është nisur nga prezumimi i pajtueshmërisë së dispozitës së kundërshtuar me Kushtetutën dhe nuk ka dhënë argumente në lidhje me shkeljen e normave dhe vlerave kushtetuese.

22. Gjykata, në analizën e respektimit të kriterëve të sipërcituara për legjitimitimin e gjykatës referuese, vëren se në kuptim të përmbajtjes së nenit 145 të Kushtetutës dhe nenit 68, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000, gjykata referuese në vendimin për pezullimin e gjykimit dhe inicimin e kontrollit kushtetues, është e detyruar të përcaktojë dispozitat e ligjit të zbatueshëm dhe të argumentojë ekzistencën e lidhjes së drejtpërdrejtë, pra që midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete ekziston një marrëdhënie juridike konkrete, reale dhe aktuale. Në çështjen në shqyrtim Gjykata vëren se gjykata referuese ka identifikuar shprehjen “*së Apelit*” në përmbajtjen e nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, si pjesë të dispozitës ligjore të zbatueshme drejtpërdrejt në rastin konkret, pasi dispozita në fjalë përcakton gjykatën kompetente nga pikëpamja lëndore dhe funksionale për shqyrtimin e ankimit ndaj vendimit të ATP-së.

23. Gjithashtu, Gjykata konstaton se gjykata referuese, duke argumentuar se kjo shprehje bie ndesh me nenin 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës dhe cenon parimin e ligjshmërisë dhe hierarkisë së normave të së drejtës, pasi me një ligj të zakonshëm janë zhbërë parimet bazë të KPC-së lidhur me kompetencën lëndore dhe funksionale të gjykatave (*gjykimi sipas shkallëve normale të gjyqësorisë*), ka arsyetuar për antikushtetutshmërinë e dispozitës së kundërshtuar, duke referuar normat dhe parimet përkatëse të Kushtetutës, të cilat ajo i vlerëson se janë shkelur.

24. Për sa më sipër, Gjykata çmon se dispozita e kundërshtuar duke i njohur subjektit të shpronësuar të drejtën e ankimit kundër vendimeve të ATP-së, i ka dhënë kompetencën lëndore gjykatave të apelit për shqyrtimin e çështjeve të kësaj natyre. Për rrjedhojë, dispozita e kundërshtuar është e zbatueshme në rastin në shqyrtim dhe gjykata referuese ka identifikuar lidhjen e drejtpërdrejtë midis nenit 29 të ligjit nr. 133/2015 dhe zgjidhjes së çështjes konkrete. Gjithashtu, në ndryshim nga sa është parashtruar prej subjekteve të interesuara, Gjykata vëren se gjykata referuese ka paraqitur në kërkesë argumente të mjaftueshme për të mbështetur jo vetëm pretendimin e saj për antikushtetutshmërinë e dispozitës ligjore që kundërshton, por edhe se gjykimi nuk mund të përfundojë pa u shprehur Gjykata Kushtetuese për kushtetutshmërinë e normës.

25. Në përfundim, Gjykata vlerëson se gjykata referuese plotëson kriteret e legjitimitimit, në kuptim të nenit 145, pika 2, të Kushtetutës dhe nenit 68 të ligjit nr. 8577/2000.

C. Për themelin e pretendimeve

C.1. Për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj

26. Gjykata referuese ka pretenduar se është cenuar parimi i gjykatës së caktuar me ligj. Sipas saj, nenet 3, 41, pika 1, 442, 442/a dhe 452 të KPC-së përcaktojnë kompetencën e gjykimit të çështjeve sipas shkallëve normale të gjykimit, si parim i rëndësishëm procedural. Kjo do të thotë se gjykata e apelit është gjykatë rishikuese e vendimeve të gjykatës së shkallës së parë (nga pikëpamja e ligjit dhe faktit) dhe jo gjykatë e shkallës së parë për shqyrtimin e ankimeve ndaj vendimeve të ATP-së, si në rastin konkret. Vetë KPC-ja, si një ligj i miratuar me shumicë të cilësuar (3/5), parashikon rastet përjashtimore kur gjykata e apelit gjykon çështjet si gjykatë e shkallës së parë (si p.sh. neni 395, pika 1, në lidhje me dhënien fuqi vendimit të gjykatës së huaj).

27. Subjektet e interesuara, Kuvendi i Shqipërisë dhe Këshilli i Ministrave, kanë prapësuar se pavarësisht shkallës se ku iniciohet gjykimi, ligji nr. 133/2015 i garanton individit aksesin në gjykatë dhe mundësinë e ankimit ndaj vendimit të ATP-së në gjykatën e apelit, si dhe rekursin në Gjykatën e Lartë. Ndryshe nga sa pretendon gjykata referuese, ankimi ndaj vendimeve të ATP-së, në bazë të KPC-së, nuk cilësohet si një gjykim i posaçëm. Ligjvënësi ka parashikuar një shkallë gjykimi nga pikëpamja e faktit dhe ligjit, konkretisht gjykatën e apelit, me qëllim përfundimin e procesit të kompensimit të pronave brenda një afati të arsyeshëm.

28. Gjykata në jurisprudencën e saj ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ) është edhe shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*”. Ky element karakterizohet, në sensin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t’i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimet nr. 27, datë 24.6.2013; nr. 22, datë 22.7.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Në rastin konkret, ligji nr. 133/2015 rregullon fushën e trajtimit dhe kompensimit përfundimtar të pronës, duke pasur për qëllim përfundimin e procesit të trajtimit të pronave në një kohë të arsyeshme (*shih vendimin nr. 1, datë 16.1.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Ndër të tjera, në nenin 29 të tij ky ligj parashikon të drejtën e ankimit të subjektit të shpronësuar kundër vendimeve të ATP-së, duke përcaktuar se “*kundër vendimit të ATP-së për njohjen e së drejtës, palët e interesuara dhe Avokatura e Shtetit kanë të drejtë të bëjnë ankim, brenda 30 ditëve nga data e njoftimit të këtij vendimi, pranë Gjykatës së Apelit, sipas rregullave të Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë*”.

30. Po ky ligj përcakton se ATP-ja është personi juridik publik i ngarkuar për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave, e cila kur shqyrton kërkesat e paraqitura nga subjektet e shpronësuar, mbledh, kontrollon dhe analizon prova e dokumente, bën interpretimin e ligjit/akteve nënligjore dhe në përfundim të shqyrtimit shprehet me vendim të arsyetuar për rrëzimin e kërkesës ose njohjen e së drejtës së pronësisë/kompensimit të pronës (neni 26 i ligjit nr. 133/2015). Nëse ATP-ja nuk përmbush detyrimin për të trajtuar kërkesat e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni, brenda afatit 3-vjeçar, atëherë subjektet mund t’i drejtohen gjykatës së shkallës së parë për të trajtuar kërkesën e tyre (neni 34 i ligjit nr. 133/2015).

31. Nga sa më lart, Gjykata konstaton se thelbi i nenit 29 të ligjit nr. 133/2015 është njohja e së drejtës së ankimit të subjekteve të shpronësuar kundër vendimeve të ATP-së. Në këtë mënyrë dispozita e kundërshtuar, duke u dhënë këtyre subjekteve mundësinë për të vënë në lëvizje gjykatën e apelit, përcakton jo vetëm të drejtën e ankimit të tyre kundër vendimeve të ATP-së, por tregon në të njëjtën kohë se ky ankim paraqitet pranë gjykatës së apelit sipas rregullave të KPC-së. Ndërkohë, nëse Gjykata ka vlerësuar tashmë se neni 29, i ligjit nr. 133/2015, garanton të paktën një shkallë ankimi në një gjykatë të parashikuar me ligj dhe se në këtë drejtim nuk cenohet e drejta e ankimit (shih paragrafin nr. 16 më sipër), ajo nuk është shprehur drejtpërsëdrejti në lidhje me kompetencën lëndore të gjykatës së apelit për të shqyrtuar ankimet e kësaj natyre.

32. Gjithashtu, Gjykata vëren se nga përmbajtja dhe objekti i ligjit nr. 133/2015 rezulton në mënyrë të qartë se qëllimi i tij nuk është përcaktimi i kompetencave dhe i funksionimit të gjykatës së apelit, por rregullimi dhe shpërblimi i drejtë i çështjeve të së drejtës së pronësisë që kanë lindur nga shpronësimet, shtetëzimet ose konfiskimet, në përputhje me nenin 41 të Kushtetutës dhe nenin 1 të protokollit 1 të KEDNJ-së. Për këtë qëllim, ligji parashikon procedurat për trajtimin e pronës dhe përfundimin e procesit të kompensimit të pronave, si dhe përgjegjësitë e organeve administrative të ngarkuara për realizimin e tyre.

33. Në këtë vështrim, Gjykata vlerëson se edhe pse neni 29 i ligjit nr. 133/2015 tregon gjykatën e apelit, si gjykatë kompetente për të shqyrtuar ankimet ndaj vendimeve të ATP-së, ai nuk ka sjellë ndonjë ndryshim të kompetencës lëndore ose funksionale të gjykatës së apelit, të mënyrës së organizimit dhe funksionimit të saj, të përbërjes së trupit gjykues ose të procesit të shqyrtimit

gjyqësor në apel. Në vlerësimin e Gjykatës, ky ligj nuk ka parashikuar kompetenca të reja për gjykatën e apelit dhe as ndërhyrje në kompetencat ekzistuese të saj. Vetëm parashikimi në një ligj të veçantë i kompetencës së gjykatës së apelit për të shqyrtuar ankimet ndaj vendimeve të ATP-së, për njohjen e së drejtës të subjekteve të shpronësuara, nuk duhet trajtuar si kompetencë e re, pasi shqyrtimi i ankimeve është faktikisht kompetencë e gjykatës së apelit, e cila ushtron funksionet e saj si gjykatë fakti dhe ligji.

34. Gjykata vëren se si rregull kompetenca e gjykatave përcaktohet nga KPC-ja. Konkretisht, sipas nenit 36 të KPC-së, në juridiksionin e gjykatave hyjnë të gjitha mosmarrëveshjet civile dhe mosmarrëveshjet e tjera të parashikuara në këtë kod e *në ligje të veçanta*. Kjo është një dispozitë e natyrës së përgjithshme, e cila përmban një rezervë po të natyrës së përgjithshme për parashikimin e juridiksionit të gjykatave ose të mosmarrëveshjeve që hyjnë në juridiksionin e tyre edhe në ligje të veçanta. Po kështu, sipas nenit 10, pika 2, shkronja “b”, të ligjit nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, të ndryshuar (*ligji nr. 49/2012*), Gjykata Administrative e Apelit shqyrton në shkallë të parë mosmarrëveshjet me objekt aktet nënligjore normative, *si dhe raste të tjera të parashikuara me ligj*.

35. Nisur nga këto premisa, ndryshe nga sa pretendon gjykata referuese, Gjykata vlerëson se në rastin në shqyrtim nuk cenohen parimet bazë të KPC-së lidhur me kompetencën lëndore dhe funksionale të gjykatave. Përkundrazi, këto parime janë respektuar, pasi ankimi i parashikuar në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015 shqyrtohet në përputhje me rregullat e parashikuara nga KPC-ja, sikurse përcakton edhe vetë dispozita e kundërshtuar.

36. Bazuar në arsyetimin e mësipërm, Gjykata çmon se dispozita ligjore, në përmbajtje të nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, garanton të drejtën e ankimit të subjekteve të shpronësuara kundër vendimeve të ATP-së dhe parashikon kompetencën lëndore të gjykatës së apelit për shqyrtimin e tij sipas rregullave të KPC-së. Ajo nuk ka përcaktuar kompetenca të reja për gjykatën referuese dhe nuk ka ndërhyrë në gjykimin që zhvillohet sipas shkallëve normale të gjykimit. Për rrjedhojë, pretendimi i gjykatës referuese për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është i pabazuar.

C.2. Për cenimin e nenit 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës

37. Gjykata referuese ka pretenduar se shprehja “*së Apelit*” në përmbajtjen e nenit 29 të ligjit nr. 133/2015 bie ndesh me nenin 81, pika 2, shkronja “d” të Kushtetutës e, për rrjedhojë, cenon parimet e ligjshmërisë dhe hierarkisë së normave të së drejtës, pasi me një ligj të zakonshëm janë zhbërë parimet bazë të KPC-së lidhur me kompetencën lëndore dhe funksionale të gjykatave (*gjykimi sipas shkallëve normale të gjyqësorit*). Sipas saj, parashikime të kundërta me ato të KPC-së mund të bëhen vetëm nga ligje të miratuara me shumicë të cilësuar me 3/5-at e votave dhe jo me ligje të zakonshme, siç është rasti i ligjit nr. 133/2015.

38. Subjektet e interesuara, Kuvendi i Shqipërisë dhe Këshilli i Ministrave, kanë parashtruar se neni 29 i ligjit nr. 133/2015 nuk cenon parimin e hierarkisë së normave të së drejtës, nuk u mohon palëve ushtrimin e kontrollit nga Gjykata e Lartë, si dhe është në harmoni me parashikimin e përgjithshëm të nenit 451 të KPC-së. Pretendimi i gjykatës referuese se dispozita e kundërshtuar cenon nenin 81, pika 2, të Kushtetutës, nuk është i bazuar.

39. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se rendi juridik nuk përbëhet nga norma juridike të barasvlershme ose me të njëjtën fuqi juridike, përkundrazi ai është një sistem i shkallëzuar, ku normat e së drejtës renditen në bazë të fuqisë juridike që kanë. Uniteti i këtij sistemi qëndron në varësinë që ekziston ndërmjet normës “krijuese” dhe normës së “krijuar” (*shih vendimin nr. 19, datë 3.5.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Gjithashtu, Gjykata ka nënvizuar dallimin që ekziston midis ligjeve organike, që miratohen me shumicë të cilësuar, dhe ligjeve të zakonshme, që miratohen me shumicë të thjeshtë. Nga pikëpamja e burimeve të së drejtës ligjet organike ose të cilësuar qendrojnë më lart se ligjet e zakonshme prandaj këto të fundit nuk mund të rregullojnë çështje që janë parashikuar të trajtohen nga kodet ose ligjet organike. Nëse kushtetutëbërësi do të kishte vlerësuar një trajtim të njëjtë të tyre, neni 81, pika 2, i Kushtetutës nuk do të ekzistonte. Një kategori ligjesh, për shkak të rëndësisë së tyre, miratohen nga Kuvendi me shumicë të cilësuar, së pari, për t'i bërë ato sa më të qëndrueshme dhe, së dyti, për të shmangur mundësinë që forca politike që do të kishte shumicën të cenonte parimet themelore për funksionimin e një shoqërie demokratike (*shih vendimin nr. 77, datë 4.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Duke ndjekur të njëjtën logjikë, edhe ndryshimet që mund t'u bëhen ligjeve të përforcuara ose dispozitave të veçanta të tyre, nuk mund të arrihen nëpërmjet një ligji të thjeshtë, por me një ligj që do të kërkonte sërish të paktën tri të pestat e deputetëve. Kuvendi nuk mund të miratojë një ligj të ri ose shtesa në një ligj të mëparshëm, të cilat kërkojnë “shumicë të cilësuar”, me “shumicë të thjeshtë”, sepse në këtë mënyrë ligjet që kërkojnë “shumicë të cilësuar” mund ta humbasin rëndësinë e tyre dhe ndërhyrja do të cenonte parimin që garanton neni 81, pika 2, i Kushtetutës (*shih vendimet nr. 25, datë 5.12.2008; nr. 10, datë 6.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

42. Gjykata vëren se neni 81, pika 2, i Kushtetutës ka përcaktuar në mënyrë shteruese ligjet të cilat miratohen me tre të pestat e anëtarëve të Kuvendit, për shkak të rëndësisë së tyre. Në shkronjën “d” të këtij neni, si ligje të cilat duhet të miratohen me shumicë të cilësuar, përcaktohen edhe kodet, ku hyjnë edhe ato procedurale që rregullojnë veprimtarinë e gjykatave. Megjithatë, Gjykata vlerëson se vetëm fakti që kodet përfshihen në përmbajtje të nenit 81, pika 2, shkronja “d”, nuk do të thotë që kjo shkronjë përmbledh në vetvete çdo ligj i cili vetëm përmend organet ose institucionet që rregullohen nga kodet, ose materializon konceptet e parashikuara në to edhe pse nuk ndërhyjnë në kompetencat e tyre. Në të njëjtën linjë arsyetimi, parashikimi i shprehjes gjykatë “e Apelit” në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015, nuk kërkon detyrimisht miratimin e këtij të fundit me shumicë të cilësuar, në kushtet kur, siç u tha edhe më lart, ligji nr. 133/2015 nuk ka për qëllim ndryshimin, përcaktimin ose ndërhyrjen në kompetencat e gjykatës së apelit sipas parashikimeve të KPC-së.

43. Në vështrim të kësaj analize, Gjykata konstaton se në rastin në shqyrtim neni 29 i ligjit nr. 133/2015 nuk cenon parimin e gjykatës së caktuar me ligj. Për më tepër, ky nen në thelb rregullon të drejtën e ankimit, e cila është shqyrtuar më parë nga kjo Gjykatë dhe nuk janë gjetur probleme kushtetutshmërie në drejtim të cenimit të saj (*shih vendimin nr. 1, datë 16.1.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Për pasojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i gjykatës referuese se dispozita e kundërshtuar bie ndesh me nenin 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës, është i pabazuar.

44. Për sa i përket pretendimit të gjykatës referuese se dispozita e kundërshtuar ndikon në zgjatjen e afateve kohore të shqyrtimit të çështjeve kundër vendimeve të ATP-së në apel, pasi këto gjykojnë me trup gjykues prej 3 gjyqtarësh, kanë infrastrukturë të pakët për njoftimin e palëve, si dhe kanë vështirësi në planifikimin dhe gjykimin e shpejtë të çështjeve, Gjykata vlerëson se argumentet e sjella nga gjykata referuese në mbështetje të këtij pretendimi nuk janë ngritur në nivel kushtetues.

45. Si përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e gjykatës referuese në lidhje me cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj dhe nenit 81, pika 2, shkronja “d”, të Kushtetutës, nuk janë të bazuara.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “a” dhe 134, pika 1, shkronja “dh”, të Kushtetutës, si dhe nenit 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 23.2.2021.

Shpallur më 19.3.2021.

Kryetare: Vitore Tusha

Anëtarë pro: Marsida Xhaferllari, Elsa Toska, Përparim Kalo, Fiona Papajorgji, Sonila Bejtja

Anëtarë kundër: Altin Binaj,

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje, për sa i përket jokushtetutshmërisë për shkaqe formale dhe konkretisht cenimit të parimeve të ligjshmërisë dhe hierarkisë së normave të së drejtës të parashikuara në nenin 81/2-d të Kushtetutës, çmoj të shprehem me mendim pakice si në vijim.

2. Për këtë pretendim të kërkuarës, Gjykata Kushtetuese ka mbajtur një qëndrim të konsoliduar në jurisprudencën e saj kur ka theksuar se rendi juridik nuk përbëhet nga norma juridike të barasvlershme ose me të njëjtën fuqi juridike, përkundrazi ai është një sistem i shkallëzuar, ku normat e së drejtës renditen në bazë të fuqisë juridike që kanë. Uniteti i këtij sistemi qëndron në varësinë që ekziston ndërmjet normës “krijuese” dhe normës së “krijuar” (*shih vendimin nr. 19, datë 3.5.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Po ashtu, Gjykata ka nënvizuar dallimin që ekziston midis kodeve dhe ligjeve organike, që miratohen me shumicë të cilësuar, dhe ligjeve të zakonshme që miratohen me shumicë të thjeshtë. Nga pikëpamja e burimeve të së drejtës ligjet organike ose të cilësuar, në hierarkinë e akteve normative, qëndrojnë më lart se ligjet e zakonshme, prandaj këto të fundit nuk mund të rregullojnë çështje që janë parashikuar të trajtohen nga kodet ose ligjet organike. Nëse kushtetutëbërësi do të kishte vlerësuar një trajtim të njëjtë të tyre, neni 81, pika 2, i Kushtetutës nuk do të ekzistonte. Një kategori ligjesh, për shkak të rëndësisë të tyre, miratohen nga Kuvendi me shumicë të cilësuar, së pari, për t’i bërë ato sa më të qëndrueshme dhe, së dyti, për të shmangur mundësinë që forca politike që do të kishte shumicën të cenonte parime themelore për funksionimin e një shoqërie demokratike (*shih vendimin nr. 77, datë 4.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Kurse për sa u përket ndërhyrjeve në ligjet që kërkojnë shumicë të cilësuar në momentin e miratimit të tyre, Gjykata ka theksuar në jurisprudencën e saj se edhe ndryshimet që mund t’u bëhen ligjeve të përforcuara ose dispozitave të veçanta të tyre, nuk mund të arrihen nëpërmjet një ligji të thjeshtë, por me një ligj që do të kërkonte sërish të paktën tri të pestat e deputetëve. Kuvendi nuk mund të miratojë një ligj të ri ose shtesa në një ligj të mëparshëm, të cilat kërkojnë “shumicë të

cilësuar”, me “shumicë të thjeshtë”, sepse në këtë mënyrë ligjet që kërkojnë “shumicë të cilësuar” mund ta humbasin rëndësinë e tyre dhe ndërhyrja do të cenonte parimin që garanton neni 81, pika 2, i Kushtetutës (*sib vendimet nr. 10, datë 6.3.2014; nr. 25, datë 5.12.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Në kuptim të kësaj jurisprudence kushtetuese, lidhur me pretendimin e kërkuar për cenimin e nenit 81/2-d të Kushtetutës në çështjen në shqyrtim, ka rëndësi vendimtare përcaktimi i natyrës së ndërhyrjes nga ligjvënësi, me shprehjen “Gjykatës së Apelit”, në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015.

6. Këtë çështje e ka trajtuar edhe shumica në disa paragrafë të vendimit, duke arritur në përfundimin se formulimi në nenin 29, të ligjit nr. 133/2015, nuk ndërhyr në çështje të kompetencës së gjykatave.

7. Kurse në vlerësimin e pakicës caktimi i gjykatës së apelit në dispozitën ligjore të lartpërmendur, si gjykata që në shkallë të parë do të shqyrtojë ankimet kundër vendimeve të ATP-së, përbën ndërhyrje në institutin procedural civil të kompetencës lëndore të gjykatave, për arsyet që do të trajtohen më hollësisht në vijim.

8. Në modelin ligjor shqiptar, përveç parimeve të tjera, sistemi gjyqësor civil është organizuar dhe funksionon me tri shkallë, çka nënkupton që, si rregull, mosmarrëveshjet juridiko-civile shqyrtohen fillimisht në gjykatën e shkallës së parë (nenet 41 e vijues të Kodit të Procedurës Civile), kurse gjykatat e apelit dhe Gjykata e Lartë shqyrtojnë ankimet eventuale ndaj vendimeve të shkallëve më të ulëta (nenet 442 e vijues të Kodit të Procedurës Civile), ndërkohë që është vetë ligji që parashikon rastet përjashtimore nga rregulli i mësipërm.

9. Nga ana tjetër, në legjislacionin dhe jurisprudencën shqiptare, pavarësisht nga mënyrat e interpretimit, me kompetencën gjyqësore është njohur e drejta ose pushteti që ka gjykata për të vendosur për mosmarrëveshjet juridike në fusha të caktuara dhe të paraqitura përpara saj, kurse parimet dhe rregullat për ushtrimin e kompetencave gjyqësore janë parashikuar në kodet respektive ose ligje të tjera.

10. Në kuptim të sa më sipër dhe lidhur me shqyrtimin e mosmarrëveshjeve juridiko-civile, në nenin 1 të Kodit të Procedurës Civile është përcaktuar se është pikërisht ky ligj i cilësuar që përcakton rregulla të detyrueshme, të njëjta e të barabarta për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile dhe mosmarrëveshjeve të tjera, të parashikuara në atë kod ose në ligje të tjera.

11. Pikërisht për shkak të rezervës ligjore, të parashikuar nga neni 1 i Kodit të Procedurës Civile, përveç kodit mund të parashikojnë rregulla për gjykimin e mosmarrëveshjeve civile edhe ligje të tjera, por kushti në këtë rast të fundit është që ligjet e tjera të respektojnë parimet kushtetuese në momentin e miratimit të tyre.

12. Duke iu rikthyer çështjes në shqyrtim, rezulton se pavarësisht nga objekti dhe qëllimi i ligjit nr. 133/2015, në parashikimin e nenit 29 të tij është kryer një ndërhyrje në kompetencën e gjykatave, pasi vetëm nëpërmjet asaj dispozite ligjore i është caktuar gjykatës së apelit shqyrtimi në shkallë të parë i mosmarrëveshjeve përkatëse juridiko-civile, të shkaktuara nga vendimmarrja e ATP-së, ndërkohë që në mungesë të parashikimit në nenin 29 të ligjit nr. 133/2015, kompetenca natyrale për sa më sipër, bazuar në parimet e lartpërmendura të Kodit të Procedurës Civile, do të ishte e gjykatës së shkallës së parë.

13. Në këtë vështrim, pakica e vlerëson të gabuar përfundimin e shumicës, sipas të cilit: “Vetëm parashikimi në një ligj të veçantë i kompetencës së gjykatës së apelit për të shqyrtuar ankimet ndaj vendimeve të ATP-së, për njohjen e së drejtës të subjekteve të shpronësuara, nuk duhet trajtuar si kompetencë e re, pasi shqyrtimi i ankimeve është faktikisht kompetencë e gjykatës së apelit, e cila ushtron funksionet e saj si gjykatë fakti dhe ligji” (*paragrafi 33 i vendimit të Gjykatës*).

14. Në fakt, sipas rregullave të përcaktuara në nenet 442, 442/a dhe 443/1 të Kodit të Procedurës Civile, gjykata e apelit është kompetente për shqyrtimin e ankimeve kundër vendimeve të gjykatës së shkallës së parë dhe jo për shqyrtimin e ankimeve kundër vendimeve të organeve të tjera të administratës publike, jashtë gjyqësorit.

15. Në këto kushte, çdo ndërhyrje ligjore për ndryshimin e rregullave dhe të parimeve të përcaktuara në Kodin e Procedurës Civile, sikurse ajo në nenin 29, të ligjit nr. 133/2015, për çështje të tilla si ajo se cila gjykatë do të shqyrtojë në shkallë të parë mosmarrëveshjet, ose si pasojë për mosparashikimin e së drejtës së ankimit gjyqësor në dy shkallë më të larta, por eventualisht vetëm në një të tillë, përbën një rregullim në fushën e kompetencës së gjykatave.

15. Për tërësinë e arsyeve që u përmendën më sipër, pakica arrin në konkluzionin se ligjvënësi ka pasur kompetencën e plotë për të përcaktuar rregullimin ligjor sipas nenit 29 të ligjit nr. 133/2015, por duke qenë se parashikimi në atë dispozitë ligjore përbën njëkohësisht edhe ndërhyrje në kompetencën e gjykatave, që është një institut i parashikuar në Kodin e Procedurës Civile, vetë ligji duhej të ishte miratuar me shumicë të cilësuar, çka nuk do të ishte e nevojshme nëse nuk do t'i ishte caktuar gjykatës së apelit kompetenca për të shqyrtuar në shkallë të parë ankimet kundër vendimeve të ATP-së.

Anëtar: Altin Binaj